

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Rady Radiofonii
i Telewizji

Do druku nr 3267

Warszawa, 8 kwietnia 2019 roku

DS. 071.31.5. 2019

Pan Adam Podgórski
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W nawiązaniu do pisma z dnia 4 marca 2019 r., oznaczonego GMS-WP-173-39/19 w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o Obywatelskiej Radzie Mediów, przedstawiam poniżej opinię na temat tego projektu.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że projekt ustawy o Obywatelskiej Radzie Mediów (dalej jako „projekt”) powiela rozwiązania zawarte w ustawie z 22 czerwca 2016 roku o Radzie Mediów Narodowych. Główne różnice sprowadzają się do składu i sposobu powoływania Obywatelskiej Rady Mediów (art. 3 projektu).

W punkcie III uzasadnienia podkreśla się konieczność utworzenia nowego, apolitycznego organu, który będzie zapewniał pluralizm mediów i lepszą kontrolę mediów publicznych. Jednak w projekcie nie przyznano Obywatelskiej Radzie Mediów żadnych uprawnień kontrolnych. Takie uprawnienia posiada Krajowa Rada, która zgodnie z art. 213 Konstytucji RP stoi na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji. Ponadto, ustawa z 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji nadała Krajowej Radzie uprawnienia kontrolne w zakresie przestrzegania przez nadawców prawa i obowiązków określonych w koncesjach. Stosownie do art. 53 ust. 1 tej ustawy do wyłącznej kompetencji Przewodniczącego Krajowej Rady należy nakładanie kar w przypadku stwierdzenia wymienionych w tym przepisie naruszeń prawa. W tym kontekście nie jest jasne, w jaki sposób Obywatelska Rada Mediów miałaby kontrolować nadawców publicznych, skoro jedynym instrumentem, w jaki ma być wyposażona jest prawo odwołania władz mediów publicznych.

WYDZIAŁ PREZYDIALNY

L.dz.
Data wpływu 10-04-2019

Dokonując oceny rozwiązań prawnych zawartych w projekcie należy zaznaczyć, że nie uwzględniają one wniosków wynikających z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 grudnia 2016 roku (K13/16). Trybunał Konstytucyjny podkreślił, iż pozycja ustrojowa Krajowej Rady jako wyodrębnionego organu ochrony prawa, stanowi instytucjonalną gwarancję wolności słowa, prawa do informacji oraz zapewnienia interesu publicznego w radiofonii i telewizji. Ten konstytucyjny zakres kompetencji, w opinii Trybunału, wyznaczył ustawodawcy określony model organizacji mediów, w tym również mediów publicznych. Trybunał podkreślił, iż Konstytucja RP pozostawia ustawodawcy stosunkowo szeroki zakres swobody regulacyjnej odnoszącej się do samego sposobu funkcjonowania Krajowej Rady, przyznania temu organowi określonych kompetencji, jak i uszczegółowienia zagadnień związanych z jego organizacją.

Nie znaczy to jednak, że ustawodawca może całkowicie swobodnie normować sferę działania Krajowej Rady oraz dowolnie kształtować pozycję i kompetencje tego organu w określonej strukturze organizacyjnej mediów publicznych. Granicą tej swobody jest zapewnienie możliwości efektywnego wykonywania zadań przez konstytucyjny organ państwa. Ustawodawca ma zatem wprowadzić takie unormowania, które pozwolą Krajowej Radzie czuwać nad poszanowaniem wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji.

Odnosząc się do zasad powoływania członków organów spółek publicznej radiofonii i telewizji, Trybunał Konstytucyjny wskazał na zasadniczą rolę Krajowej Rady w tym zakresie. Trybunał stwierdził, iż zarówno niedopuszczalne byłoby całkowite pozbawienie tego organu skutecznych instrumentów pozwalających na wykonywanie jej konstytucyjnych zadań, jak i kreowanie modelu, w którym Krajowej Radzie pozostawia się tylko pewne kompetencje, ale rozstrzyganie o zasadniczych sprawach związanych z funkcjonowaniem radiofonii i telewizji przekazane zostanie innym organom państwa, mającym w tym zakresie kompetencje rozstrzygające. W ocenie Trybunału, Krajowa Rada powinna mieć pozycję dominującą w ramach ukształtowanego przez ustawodawcę modelu funkcjonowania radiofonii i telewizji. Tak ukształtowany model kompetencyjny, według wykładni dokonanej w orzeczeniu, już na poziomie konstytucyjnym przesądza o konieczności ustanowienia przez ustawodawcę zasad i określenia trybu działania Krajowej Rady (art. 215 Konstytucji), aby organ ten mógł efektywnie realizować zadania wskazane w art. 213 ust. 1 Konstytucji RP.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania prawne Trybunał orzekł o niezgodności z Konstytucją RP ustawy z dnia 30 grudnia 2015 roku o zmianie ustawy o radiofonii

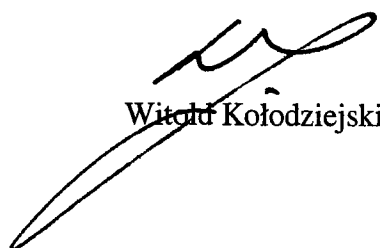
i telewizji, w wyniku której nastąpiła nowelizacja przepisów ustawy z dnia 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji w zakresie dotyczącym powoływania składów organów spółek publicznej radiofonii i telewizji oraz realizowania innych uprawnień, w tym dotyczących zmian w statutach tych spółek.

Określony w projekcie skład Obywatelskiej Rady Mediów ma zapewnić udział w tym organie przedstawicieli wielu środowisk. Mają to być nie tylko polityczni przedstawiciele każdego klubu poselskiego i parlamentarnego, ale także przedstawiciele środowisk akademickich, pozarządowych, oraz przedstawiciele mniejszości oraz grup wykluczonych, co ma zagwarantować faktyczny nadzór przestrzegania przez media publiczne „podstawowych zasad oraz niezależności redakcyjnej” (uzasadnienie pkt III). Trzeba w związku z tym podkreślić, iż niezależność programową nadawców gwarantują art. 13 ust. 1 oraz 14 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji, zaś gwarantem niezależności nadawców publicznych jest przepis art. 29 ust. 2, zgodnie z którym zarząd spółki nie jest związany poleceniami i zakazami ustanowionymi przez walne zgromadzenie, jeżeli dotyczą one treści programu.

Ponieważ projekt zakłada bardzo rozbudowany skład Obywatelskiej Rady Mediów (co najmniej 62 osoby), może to rodzić obawy co do sprawności i skuteczności działania tego organu. Warto również zasygnalizować, że uprawnienia do zgłaszania kandydatów do Obywatelskiej Rady Mediów mają przysługiwać tylko dwóm grupom uczelni wyższych. Do projektu wprowadzone zostało przy tym pozaustawowe pojęcie „uniwersytetu klasycznego nieprzymiotnikowego”. Tego rodzaju regulacja eliminuje inne uczelnie akademickie, np. katolickie, medyczne oraz politechniki.

Obywatelska Rada Mediów ma obowiązek składania informacji z rocznego okresu działalności do dnia 31 marca. Informacja ta ma być jednak rozpatrywana razem ze sprawozdaniem Krajowej Rady, które obecnie jest składane do dnia 31 maja.

Z poważaniem,

Witold Kołodziej